

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E
Národní technická knihovna
National Library of Technology

9. ROČNÍK KONFERENCE O ŠEDÉ LITERATUŘE A REPOZITÁŘÍCH

<http://www.nusl.cz/>
<http://nusl.techlib.cz/>
<http://www.techlib.cz/>

19. října 2016

Národní technická knihovna (NTK) pořádá 9. ročník Konference o šedé literatuře a repozitářích, zaměřený na prezentaci aktuálních informací o šedé literatuře a souvisejících tématach v národním i světovém kontextu.

Devátý ročník konference se bude zabývat aktuálními trendy, šedou literaturou a způsoby jejího zpřístupňování, propojováním šedé literatury s publikovanými výstupy z výzkumu, provozem digitálních repozitářů a právní problematikou spojenou s předchozími tématy. Nově bude otevřeno i téma šedé literatury a otevřeného vzdělávání.

ABSTRAKTY

Vliv současných IT trendů na budoucnost šedé literatury

Dobrica Savić, International Atomic Energy Agency (IAEA)

Příspěvek se zabývá současnými IT trendy a jejich vlivem na šedou literaturu. Je založený na analýze převládajících trendů v oblasti informačního managementu a nových informačních technologií, které budou ovlivňovat další vývoj informačního managementu a šedé literatury v digitální éře. Analýza byla vypracována na základě sedmi studií vydaných v roce 2016 pěti předními světovými poradenskými společnostmi, které mají zvláštní zájem na zkoumání dopadů IT technologií na naše podnikové prostředí, pracovní postupy a chování.

TIB AV-portál: Spolehlivá infrastruktura pro vědecká videa

Margret Plank, Technische Informationsbibliothek (TIB)

Německá národní knihovna pro vědu a techniku (Technische Informationsbibliothek) nabízí webovou platformu pro kvalitní vědecká videa zachycující počítačové vizualizace, experimenty, rozhovory nebo nahrávky přednášek a konferenčních prezentací. Klíčovou vlastností tohoto portálu je využití automatizované analýzy videa a sémantické analýzy, pomocí kterých je video rozděleno na menší části, na které lze odkazovat nebo v nich vícejazyčně vyhledávat. Všem videím jsou přiděleny identifikátory DOI. Videonahrávky jsou díky tomu zpřístupněny na vědecké úrovni a prostřednictvím DOI mohou být propojeny na jiné výzkumné práce (články aj.).

Online vyhledávání disertací podle témat

Eva Bratková, Univerzita Karlova, Ústav informačních studií a knihovnictví

Příspěvek vyhodnocuje vyhledávání doktorských disertací podle tématu v různých online systémech. Představena je situace v ČR, diskutován je problém úspěšnosti tematického vyhledávání disertací – lze najít vše relevantní nebo postačí najít jenom něco? Porovnává se situace u významných systémů v zahraničí, zejména pak v USA, kde byla již nastoupena také nová cesta zpřístupňování disertací formou propojených otevřených dat, ve které jsou řízené slovníky termínů, vyjadřujících téma, důležitou podmínkou. Jak se vybrané evropské systémy, jejichž disertace jsou již dnes reprezentovány v databázi katalogu WorldCat, vyrovnají s výzvou: „... Časem tyto odkazy [na entity témat] budou nahrazeny trvalými URI na ... zdroje propojených dat“?

Způsoby šíření a využívání elektronických závěrečných prací a sledování jejich impaktu

Meinhard Kettler, ProQuest

Digitální revoluce podstatně ovlivnila postgraduální výzkum včetně příslušných pracovních postupů a konečných výstupů. Většina závěrečných prací je odevzdávána v elektronické podobě, i když se podíl takových prací liší v jednotlivých zemích a podle oborů. Univerzity po celém světě provozují institucionální repozitáře, ve kterých zpřístupňují nové výsledky postgraduálního výzkumu i starší zdigitalizované práce. Prezentace představí několik studií sledujících využívání kvalifikačních prací v repozitářích a také analytické nástroje ProQuestu vytvořené ke stejnému účelu.

PROGRAM

8.30–9.30

» Registrace účastníků

9.30–9.45

» Zahájení konference

9.45–11.40 **Dopolední blok**

» **Vliv současných IT trendů na budoucnost šedé literatury**
Dobrica Savić

International Atomic Energy Agency (IAEA)

» **TIB AV-portál: Spolehlivá infrastruktura pro vědecká videa**
Margret Plank

Technische Informationsbibliothek (TIB)

» **Online vyhledávání disertací podle témat**
Eva Bratková

Univerzita Karlova,
Ústav informačních studií a knihovnictví

» **Způsoby šíření a využívání elektronických závěrečných prací a sledování jejich impaktu**
Meinhard Kettler

ProQuest

11.40–12.40 **Přestávka na oběd**

Digitální repozitář v praxi – víc než jen úložiště dat

Nadežda Andrejčíková, Cosmotron Bohemia

Věda a výzkum generuje neustále větší množství dat. Pro orientaci v těchto datech by měl sloužit i digitální repozitář publikovaných výsledků vědy a výzkumu i samotných vědeckých dat. Svůj velký význam v něm mají metadata, jejichž prostřednictvím umíme propojit související data i z úplně odlišných externích zdrojů. V našem příspěvku se zaměřujeme na využití externích zdrojů při budování institucionálního repozitáře.

Text a data mining šedé literatury pro vědecké účely

Matěj Myška, Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Příspěvek zkoumá možnosti uživatelů jak legálně realizovat text a data mining nad repozitáři šedé literatury (a v nich obsažených dokumentech) pro vědecké účely bez souhlasu provozovatele repozitáře šedé literatury a nositelů práv k jednotlivým dokumentům. Nejprve je analyzován rozsah omezení výlučných práv (autorské právo, zvláštní práva pořizovatele databáze) a následně je prozkoumán význam pojmu „vědecké účely“ v příslušných regulačních nástrojích. V poslední části je představeno debatované omezení exkluzivních práv pro TDM pro vědecké účely.

Digitální knihovna VUT v Brně – představení institucionálního repozitáře

Jan Skůpa, Vysoké učení technické v Brně, Ústřední knihovna

Digitální knihovna VUT v Brně je institucionální repozitář, který byl stvořen (v první řadě) jako místo pro uložení VŠKP. Je postaven na systému DSpace, aktuálně ve verzi 5.3. Nabídka jeho služeb se postupně rozrůstá. Příspěvek se zabývá službami repozitáře, procesem zveřejňování závěrečných prací a hlavně podporou otevřené vědy. Repozitář umožňuje autorům z VUT v Brně ukládat výsledky své vědecké práce v režimu otevřeného přístupu. Uložení plného textu je integrováno do procesu vykazování publikační činnosti (RIV).

Dopad obecného nařízení o ochraně osobních údajů na šedou literaturu

Michal Koščík, Masarykova univerzita, Právnická fakulta

V dubnu 2016 bylo přijato nové obecné nařízení o ochraně osobních údajů, jež v zásadních principech vychází ze stávající právní úpravy, v mnohém ji však rozvádí a konkretizuje. Příspěvek má převážně přehledový charakter a zaměřuje se na novou úpravu povinností, jímž se budou muset správci repozitářů v horizontu nejbližších dvou let přizpůsobit. Příspěvek bude věnován zejména otázkám souhlasu se zpracováním údajů, informovanosti subjektu údajů, přebírání osobních údajů od třetích stran, možnostech zpracovávat a zveřejňovat některé osobní údaje i bez souhlasu dotčených osob a nově formulovanému právu být zapomenut.

Může šedá literatura nahradit učebnice?

OER (open educational resources) ve službách otevřeného vzdělávání.

Tamara Kováčová, EDUin, o. p. s.

Během posledních deseti let vidíme v rámci „open“ iniciativ velký trend podpory otevřeného vzdělávání, jehož důležitým aspektem jsou i tzv. OER (otevřené vzdělávací zdroje). Seznámíme se s konkrétními příklady z praxe. Co jsou OER? Jak OER ve vzdělávací praxi (ne)vznikají? Jak OER (ne)najdeme? Jak se OER (ne)využívají? Jaké jsou vlastně výhody využívání OER ve vzdělávání? A jak na těchto výhodách dále stavět?

Pracují v českých knihovnách digitální kurátoři?

Radka Římanová, Univerzita Karlova, Ústav informačních studií a knihovnictví;

Marek Melichar, Univerzita Karlova, Ústav výpočetní techniky

K rozvoji českých digitálních repozitářů se váže i potřeba nové české terminologie. Jedním z nových termínů je název pracovní pozice, specializace, „digitální kurátor“. Tento termín označuje specialistu, který je odpovědný za sbírku digitálních objektů. V rámci dostupné literatury se v kompetenčním modelu digitálního kurátorství snoubí technické, organizační i komunikační/marketingové dovednosti a znalosti. Z hlediska odborné přípravy se předpokládají znalosti z informatiky, ale i informační vědy a knihovnictví. Průzkum mezi několika správci českých digitálních knihoven hledá odpověď na otázku, jak lze profesně označit tuto skupinu zaměstnanců knihoven vzhledem k tomu, jaké činnosti tito lidé reálně vykonávají – digitální kurátoři, správci digitálních knihoven nebo digitální knihovníci? Význam označení pracovní pozice má pevné vazby nejen do systému studijních programů, ale i do oblasti managementu institucí a koordinovaného systému odměňování zaměstnanců knihoven, akademických a výzkumných institucí.

Katalogy gramofonových firem ze začátku 20. století

Gabriel Gössel, Filip Šír, Národní muzeum

Pojmem šedá literatura je možné označit také dokumenty typu nakladatelské či firemní katalogy. K takovým patří také katalogy gramofonových firem, které přinášely svědectví o produkci zvukových dokumentů, resp. nahrávek. Tyto nahrávky jsou dodnes součástí sbírek řady institucí, avšak žádná z nich nevládní tyto sekundární informační zdroje a není proto schopná přispět k celkovému pohledu na kulturní dědictví doby, kdy se gramofonový průmysl začal bouřlivě rozvíjet.

12.40 – 14.40 Odpolední blok

» Digitální repozitář v praxi – víc než jen úložiště dat

Nadežda Andrejčíková

Cosmotron Bohemia

» Text a data mining šedé literatury pro vědecké účely

Matěj Myška

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

» Digitální knihovna VUT v Brně – představení institucionálního repozitáře

Jan Skůpa

Vysoké učení technické v Brně,
Ústřední knihovna

» Dopad obecného nařízení o ochraně osobních údajů na šedou literaturu

Michal Koščík

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

14.40 – 15.05 Přestávka na kávu

15.05 – 16.30 Závěrečný blok

» Může šedá literatura nahradit učebnice? OER (open educational resources) ve službách otevřeného vzdělávání

Tamara Kováčová

EDUin, o. p. s.

» Pracují v českých knihovnách digitální kurátoři?

Radka Římanová

Univerzita Karlova,
Ústav informačních studií a knihovnictví

Marek Melichar

Univerzita Karlova,

Ústav výpočetní techniky

» Katalogy gramofonových firem ze začátku 20. století

Gabriel Gössel, Filip Šír

Národní muzeum

REGISTRACE A DALŠÍ INFORMACE

Konference se koná v Národní technické knihovně v Balingově sále.

Vložné na konferenci je 300 Kč, platí se na místě. Studenti a zaměstnanci společnosti TECH zdarma. Nutná je také online registrace do 16. 10. 2016.

Informace: <http://nusl.techlib.cz/konference/9-rocnik-konference>

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E
Národní technická knihovna
National Library of Technology

Sborník příspěvků v anglickém jazyce bude vydán jako speciální číslo časopisu The Grey Journal. Příspěvky a prezentace v elektronické formě budou dostupné na: <http://nusl.techlib.cz/konference/sborniky/>.

Přednášky budou nahrávány a zveřejněny za podmínek licence Creative Commons.